

GÂNDURI DIFERITE

de Lucia McNeff

Conținutul eseurilor d-lui Ion Istrate pot fi actuale și după perioada descrisă. Multe din temele abordate le trăim în continuare în viața de zi cu zi.

Diabetul, cancerul, atero-sclerozele, ulcerul, susține doctorul KURT Richter, 1957 – sunt consecința stresului, adică: un șoc brutal, neașteptat, nemeritat; a neputinței de a-i face față; a corolarului psiho-motric, psiho-somatic ("l'organe cible", organul țintă, ales spre a fi atins. Blaga face cancer la ...șira spinării!) Doi câini – de pildă – puși într-o plasă de sârmă (din care simt ei că nu pot să scape nicicum) sunt electrocuțați, dar nu mortal. Puși apoi în cuști în care doar făcând un pas spre a scăpa de electrocutare – cei care au fost electrocuțați, deci au "un complex de neputință" nu fac pasul înapoi și îndură; în timp ce alți câini, aduși de pe stradă, găsesc imediat locul "afgan" unde scapă de curentul electric. Oare nu e cazul să-mi explic pasivitatea masochistă a poporului meu prin acest "complex de neputință", consecință a celor șapte valori de stresuri ale înrobirii? "Nimic nu se mai poate salva, aud mereu, nu se mai poate face nimic, e inutilă orice speranță!" - acum ar zice Moșul, ar fi rândul lui Dumnezeu să taie curentul care ne chinuie.

*

Ce sinistră epocă trăim! Avem poeți ce scriu o antipoezie, romancierii ce scriu antiroman, dramaturgi ce scriu antiteatru, muzicanți ce descoperă anti-armonia (zgomotul) și plasticienii ce caută haosul și infernul, în inform și neculoare; toți filosofii materiei prezic sfârșitul materiei, filosofii vieții vorbesc de dispariția vieții, moraliștii strigă: "Dumnezeu e mort!" - iar politicienii fac tot ce e posibil ca să compromită politica, ideologiile, speranțele sociale toate. "Progresul tehnic" ar fi flautul fermecat al celui ce ne duce ca pe niște copii hipnotizați spre un înec, dar nu într-un fluviu măreț, ci într-un șanț plin de murdării, deșeuri și tot felul de libertinaje. "Specializarea" savanților, servilitatea filosofilor și cinismul miop al politrucilor (consecințe ale premiselor lumii noastre postrevoluționare" constituie și cauza pentru lipsa de idei și idealuri generale și pentru neputința față de entropia și anomia vieții și a materiei, ca spirit și esență a lumii.

*

"Stăm prost cu mașina de selectat valori, îmi șoptește profesorul Mefisto, cu care asist la un concert de coruri triumfale, stăm prost mai ales cu însilozarea puținului pe care îl mai avem. Absolvenții noștri știu atât de multe că nu știu mai nimic despre Mult și nimic despre Nimic. Mereu începem, rar continuăm, nimic nu ducem până la capăt: doar delirul și sminteala cunosc o carieră continuă și ascendentă. Eroarea, greșeala, catastrofa și dezastrul – iată etapele obligatorii ale oricărei utopii transformate cu forța în religie și mit infailibil. Trăim acum momentul de trecere de la dezastru la catastrofă. Motto-ul oricărui început de tragedie nouă, se inaugurează cu lozinca sindrom: "Ne reorganizăm pe alte principii, de astă dată cu adevărat revoluționare!"

*

Mă scol din somn noaptea și notez un fel de replică pentru o viitoare piesă (ce nu se va scrie niciodată): "Să nu te miri dacă într-o bună zi se va descoperi că între Prostie și de pildă, cancer sau sifilis sau holeră, există o legătură causală directă. Prostia (ca și microbii, ca și iradiațiile) se ia, se transmite, poate deveni o cronică epidemie. Ea se adună, formează un câmp de forță al ei, putând să provoace molime, cutremure, inundații. Aduce după sine frică, foame și frig. În spirit, totul se poate pierde fiindcă nimic nu se mai transformă, în schimb, prostia ca prostie, minciuna ca minciună, tâmpenia ca tâmpenie și cruzimea ca cruzime se adună precum norii, se conglomerază ca și pietrele, ea putând să devină centru gravitațional propriu, schimbând legile naturii, întorcând pe dos echilibrul ecologic și cel moral. Prostia schimbă mai ales Istoria, compromițând-o, făcând-o de răs, de nesuportat".

*

În Istorie trecutul îi aparțin doar evenimentele, viitorului utopiile și speranțele – iar prezentul este realitatea acestei pâini de toate zilele care e amenințată ca, din eveniment cotidian, să devină utopie și speranță doar; nu avem voie să tăiem fota de artă a străbunicei noastre numai spre a-i face celui mai iubit fiu o cravată cum nu mai are nimeni în lumea asta; nu am voie să sacrific un vagon de pergamente istorice vechi numai spre a ambala în ele un gram de tămâie augustală; istoria e asemenea unui peisaj pe care unii, foarte puțini, au favorul de a-l putea privi de sus (din heliicopter, de pildă) și astfel ei nu văd decât vârfurile caselor, munților... statisticilor. Dar numai privesc de jos în sus aceste "vârfuri" par înalte. (Vezi, coloana infinită: de sus ea e mai nimic; privită de jos e totul).

*

Prostia individuală și prostia de stat vor trebui să fie în mod "științific" separate și catalogate. Prostia individuală este un minus ereditar, un dat psihoneurotic. Se înscrie între "cel greu de cap" și cretinul oligofren, trecând prin toate nuanțele de idioție și tâmpenie pe care societatea le sesizează și le clasifică spontan și necruțător. (Îl văd în fața ochilor pe bătrânul D. D. Roșca; prin anii grei, era un fel de dascăl de pedagogie nu știu unde. Cu obidă îmi spunea: "e absurd,ăștia îmi dau pe mână niște pui de cioară, și îmi cer să fac din ei, repede și fără nici o selecție, niște vulturi de mare înălțime!".) Prostia socială ar fi prostia istorică a furnicarului care a luat-o razna, a stupului întors cu capul în jos, a termitelor devenite conștiente de rolul lor salvamund. Se decuplează inteligențele active, se sugrumă critica de jos, se încurajează selecția non-valorilor. Asta la început. Mai târziu, turma se alcătuește, măgarul își ia doctoratul și devine gânditor, câinii își iau licența în drept, primesc pistoale și dreptul de a se considera lupi: lupi geto-dacici. Limba devine limbaj și limbajul, lătrătură. Aplauzele și uralele înlocuiesc opinia publică și liberul arbitru. Prostia socială e o boală politică pe care popoarele mici o primesc obligatoriu de la marile popoare, după eliberare, război sau revoluție prin corespondență.

*

Discut cu măgarul Gary despre progres. Zice: "Nu orice schimbare e și transformare; nu orice transformare este și dezvoltare; nu orice dezvoltare înseamnă și progres; nu orice progres este și civilizație; nu orice civilizație este umană; nu tot ce este uman este și umanist; nu tot ce e umanist este și drept; nu orice dreptate e și universală și veșnică (numic din ce e universal azi, nu va fi deloc "veșnic" mâine); nu tot ce e veșnic este și valoare; nu tot ce e valoare e absolut; nu tot ce e absolut e și substanță (sau esență); nimic ce-i omenesc nu e divin, numai divinul din noi poate fi numit progres. Omenirea a greșit drumul: în loc să o ia spre rugul aprins, preferă acum să adune găteje pentru viitoarele ruguri pe care vor arde morala, religiile, cultura, adică tot ce am realizat de când am inventat focul și am început balul acesta care se cheamă progres și civilizație.